PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA WSZAWICY W ZESPOLE SZKOLNO – PRZEDSZKOLNYM NR 1 W LEŻAJSKU

Wstęp

Mimo postępu cywilizacyjnego oraz dużej dostępności środków higieny osobistej wszawica jest nadal problemem. Wszawica zaliczana jest do grupy inwazji pasożytami zewnętrznymi i nie znajduje się w wykazie chorób zakaźnych, stanowiącym załącznik do obowiązującej ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Przypadki wszawicy nie są objęte zakresem działania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i brak jest podstaw do wydania decyzji administracyjnej nakazującej dziecku z wszawicą wstrzymanie się od uczęszczania do placówki oświatowej lub w trybie określonym ustawą. Decyzja o pozostaniu dziecka w domu do czasu usunięcia wszy nie wymaga interwencji organów władzy publicznej w trybie przewidzianym przepisami rangi ustawowej, lecz znajduje się całkowicie w gestii jego rodziców lub opiekunów.

Zaleca się, aby działania higieniczne przeciw wszawicy były podjęte przez rodziców lub opiekunów niezwłocznie, a czas nieobecności dziecka w placówce był możliwie najkrótszy. Wszawica pozostaje istotnym problemem higienicznym i może w pewnych przypadkach być sygnałem zaniedbań opiekuńczych rodziców lub opiekunów w stosunku do dziecka, co nie może być lekceważone.

Ciężar zwalczania wszawicy został przesunięty z działań o charakterze przeciwepidemicznym realizowanych przez inspekcję sanitarną na działania placówek, w których przebywają dzieci, oraz ośrodki pomocy społecznej. W sytuacjach stwierdzonych zaniedbań opiekuńczych wobec dziecka instytucje te posiadają kompetencje do skutecznej walki z wszawicą.

Informacje na temat tego, czym jest wszawica, i krótka instrukcja postępowania stanowią załącznik nr 1 do niniejszej procedury.

Cel procedury

W sytuacji zachorowania dziecka na wszawicę należy kierować się przede wszystkim dobrem chorego dziecka oraz dobrem pozostałych dzieci uczęszczających do przedszkola. Niniejsza procedura ma zapewnić bezpieczeństwo dzieciom, higieniczne warunki pobytu w przedszkolu/szkole oraz chronić przed rozprzestrzenianiem się wszawicy. W przypadku podejrzenia wystąpienia wszawicy u dzieci dyrektor podejmuje wszelkie możliwe działania, które będą skutkować jej wyeliminowaniem (powiadamia rodziców, organizuje spotkania informacyjne itp.).

Uczestnicy postępowania – zakres odpowiedzialności

Rodzice (opiekunowie prawni) muszą być świadomi konieczności monitorowania na bieżąco czystości skóry głowy własnego dziecka. Powinno się ono stać nawykiem rodziców, zwłaszcza po powrocie z wycieczki, wakacji bądź jeżeli w przedszkolu/szkole panuje wszawica.

Nauczyciele, świadomi swojej odpowiedzialności za życie i zdrowie powierzonych opiece dzieci, zobowiązani są do natychmiastowego zgłaszania dyrektorowi sygnałów dotyczących pojawienia się wszawicy w przedszkolu/ szkole. Troska o pełne bezpieczeństwo wychowanków jest priorytetem wszelkich ich działań.

Pracownicy obsługi ponoszą współodpowiedzialność za bezpieczeństwo dzieci w przedszkolu/ szkole, zwracają uwagę na polecenia osoby funkcyjnej – nauczyciela, pomagają nauczycielom w realizacji zadań opiekuńczo-profilaktycznych. W sytuacji podejrzenia wystąpienia wszawicy w danej grupie/ klasie informują o sytuacji nauczyciela/ wychowawcę oraz dyrektora.
Dyrektor zobowiązany jest do zapewnienia dzieciom higienicznych warunków pobytu w przedszkolu/ szkole, a pracownikom higienicznych warunków pracy.

Opis procedury – realizacja działań w sytuacji wystąpienia wszawicy u dziecka

Dyrektor, w przypadku podejrzenia wystąpienia wszawicy u dzieci, podejmuje wszelkie możliwe działania, które skutkować będą jej wyeliminowaniem:

 zarządza dokonanie przez nauczyciela lub osobę upoważnioną kontroli czystości skóry głowy wszystkich dzieci w grupie/ klasie, z zachowaniem zasady intymności (nie informuje o wyniku pozostałych osób),
 informuje nauczycieli o skali zjawiska oraz o obowiązku poinformowania rodziców o stanie czystości włosów i skóry głowy ich dzieci oraz o konieczności wykonania wśród wszystkich domowników zabiegów higienicznych lub leczniczych,
 może zorganizować dla rodziców, dzieci i nauczycieli działania edukacyjne dotyczące ww. problematyki,
 w przypadku występowania trudności w rozwiązaniu problemu, np. w sytuacji stwierdzenia nieskuteczności zalecanych działań (trzykrotne odsyłanie tego samego dziecka do domu), zawiadamia ośrodek pomocy społecznej o konieczności wzmożenia nadzoru nad realizacją funkcji opiekuńczych pełnionych przez rodziców oraz udzielenia potrzebnego wsparcia lub podejmuje współpracę z władzami samorządowymi (np. z pomocą społeczną) lub z właściwą terenowo powiatową stacją sanitarno-epidemiologiczną w celu udzielenia wsparcia rodzinom w rozwiązywaniu problemu wszawicy wśród wszystkich domowników.

Nauczyciel (lub osoba kompetentna upoważniona przez dyrektora):

 zawiadamia rodziców dzieci, u których stwierdzono wszawicę, o konieczności podjęcia niezwłocznie zabiegów higienicznych skóry głowy, w razie potrzeby instruuje rodziców o sposobie działań, informuje też o konieczności poddania się kuracji wszystkich domowników i monitoruje skuteczność działań, jednocześnie informuje dyrektora przedszkola o wynikach kontroli i skali zjawiska,
 może przeprowadzić instruktaż dla rodziców, jak i kiedy dokonywać u dzieci przeglądów czystości (może przekazać załącznik nr 1 do procedury),
 kontroluje stan czystości skóry głowy dzieci – po upływie 7–10 dni po przeprowadzeniu kuracji, po przeprowadzonych zabiegach higienicznych przez rodziców i powrocie dziecka do przedszkola/ szkoły,
 w sytuacji stwierdzenia nieskuteczności zalecanych działań (trzykrotne odsyłanie tego samego dziecka) zawiadamia o tym dyrektora w celu podjęcia bardziej radykalnych kroków (dyrektor może np. zawiadomić ośrodek pomocy społecznej o konieczności wzmożenia nadzoru nad realizacją funkcji opiekuńczych pełnionych przez rodziców oraz udzielenia potrzebnego wsparcia).

Uwaga! Sprawdzanie czystości skóry głowy dziecka odbywa się indywidualnie (bez obecności osób trzecich).

Rodzice dzieci – w przypadku stwierdzenia występowania wszawicy w przedszkolu/ szkole:

 wyrażają zgodę na dokonywanie przeglądu czystości skóry głowy dziecka w warunkach indywidualnego badania przez nauczyciela/ wychowawcę lub wyznaczoną przez dyrektora osobę; uzyskiwanie od rodziców lub opiekunów każdorazowo pisemnej zgody na przeprowadzenie kontroli czystości głowy u dziecka nie jest konieczne; rodzice są informowani na bieżąco o wynikach przeglądu skóry głowy dziecka,
 w razie stwierdzenia wszawicy u swojego dziecka uczciwie informują wychowawcę lub dyrektora o zakażeniu dziecka wszawicą – w celu uniknięcia dalszego szerzenia się zakażenia na inne dzieci i aby zapobiec ponownemu zarażeniu dziecka po uprzednim leczeniu,
 skutecznie likwidują pasożyty – wszy i ich jaja (gnidy) – z włosów dziecka, stosując dostępne w aptekach preparaty (bez recepty) zwalczające wszy,
 izolują dziecko od grupy/ klasy, tj. pozostawiają je w domu na czas kilkudniowej (7 – 10 dniowej) kuracji – aby skutecznie wyeliminować wszawicę,
 systematycznie (codziennie) kontrolują stan skóry głowy i włosów dziecka, dbają o właściwą higienę skóry głowy i włosów dziecka (długie włosy dziecka należy związywać), codziennie czeszą i szczotkują włosy dziecka, myją włosy w miarę potrzeb – nie rzadziej niż raz w tygodniu, wyposażają dziecko w środki higieniczne, takie jak szampony z odżywką ułatwiające rozczesywanie i wyczesywanie włosów, codziennie (często) czeszą włosy dziecka gęstym grzebieniem lub szczotką, związują włosy w sytuacjach narażenia na bliski kontakt z innymi osobami – co utrudnia zagnieżdżenie się pasożytów,
 używają wyłącznie osobistych przyborów higienicznych do pielęgnacji skóry i włosów – nie jest wskazane korzystanie wspólnie z przedmiotów użytku osobistego, takich jak przyrządy do pielęgnacji włosów (szczotki, grzebienie), ozdób do włosów, nakryć głowy, odzieży, ręcznika czy bielizny pościelowej; bielizna osobista i pościelowa powinny zostać wyprane w gorącej wodzie (55°C) oraz wyprasowane gorącym żelazkiem,
 starają się unikać bezpośredniego kontaktu swojego dziecka z włosami innych osób (dotyczy to przede wszystkim dzieci, które nie zachowują wystarczającego dystansu między sobą podczas zabawy),
 grzebienie i szczotki myją w ciepłej wodzie z dodatkiem szamponu przeciw wszom i moczą w wodzie około godziny, ubrania piorą w pralce w temperaturze 60°C (temp. powyżej 53,5 zabija wszy i ich jaja), prześcieradła, poszewki na poduszki, pościele, ręczniki i odzież prasują gorącym żelazkiem.

Uwaga!

W sytuacji wystąpienia wszawicy u dziecka kuracji powinni się poddać wszyscy domownicy.

Szampony i inne produkty „przeciw wszom” nie zabezpieczają przed zakażeniem i nie powinny być stosowane jedynie jako środek zapobiegawczy.

Zgodnie z instrukcją zamieszczoną na opakowaniach tych produktów, zaleca się powtarzanie kuracji w odstępie kilku dni (mniej więcej 7–10 dni), w celu zabicia larw. Do kuracji trzeba użyć grzebienia o bardzo gęstych zębach.

Usunięcie gnid jest niezbędne, ale i bardzo trudne, dlatego zaleca się ich pojedyncze ściąganie z włosów lub nawet obcięcie włosów.

Podstawową zasadą profilaktyki wszawicy jest stała, systematyczna kontrola czystości skóry głowy i włosów dokonywana przez rodziców i natychmiastowa likwidacja gnid i wszy w przypadku ich zauważenia.

Działania przedszkola/ szkoły

Sprawdzanie czystości głowy dziecka nigdy nie odbywa się publicznie. Decyzję o sprawdzeniu czystości skóry i włosów u dzieci, w warunkach indywidualnego badania, podejmuje dyrektor przedszkola, wyznaczając nauczyciela grupy lub inną osobę do sprawdzenia czystości włosów i skóry głowy dziecka. O wynikach przeglądu nauczyciel wychowawca zawsze informuje rodziców dziecka.

Sposób prezentacji procedury

1. Umieszczenie treści dokumentu na stronie internetowej zespołu.
2. Zapoznanie rodziców/opiekunów z obowiązującymi w przedszkolu/ szkole procedurami na spotkaniach organizacyjnych we wrześniu każdego roku.
3. Udostępnienie dokumentu na tablicy ogłoszeń.
4. Zapoznanie wszystkich pracowników z treścią procedury.

Tryb dokonywania zmian w procedurze

Wszelkich zmian w opracowanych procedurach może dokonać z własnej inicjatywy lub na wniosek rady pedagogicznej dyrektor placówki. Wnioskodawcą zmian może być również rada rodziców. Proponowane zmiany nie mogą być sprzeczne z prawem.

Podstawa prawna:

- *ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 737 ze zm.),*
- *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1604) – § 2,*
- *stanowisko Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży (MZ-MD-P-073-3296-3/WS/13).*

Załącznik nr 1

do Procedury postępowania w przypadku stwierdzenia wszawicy
w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 1 w Leżajsku

CZYM JEST WSZAWICA?

Wszawica głowowa (łac. pediculosis capitis) jest chorobą wywołaną zarażeniem wszą głowową. Wielkość dorosłego owada nie przekracza 2–4,7 mm. Długość życia to ok. 32–35 dni. Barwa: mogą zmieniać zabarwienie, dostosowując się do koloru włosów!!

Zdolność do poruszenia się: bardzo sprawna i szybka we wspinaniu się po włosach, bezradna na gładkiej powierzchni, nie skacze i nie lata.

Pokarm: krew ludzka (żywicielem jest tylko człowiek, nie zwierzęta domowe). Ilość składanych jaj: ok. 150 przez 1 samicę w ciągu jej życia. Samice każdego dnia składają od 5 do 10 białych jaj, zwanych gnidami, które rozmiarami przypominają główkę od szpilki.

Jaja wszy (gnidy) mają wielkość ok. 1 mm, kolor biało-szary. Samica wszy wydziela specjalny wodoodporny klej, którym mocno przymocowuje gnidy do nasady włosów, w odległości 1–2 cm od skóry.

Zwykłe mycie włosów nie pomaga w jej usunięciu, potrzebny jest specjalny preparat i wyczesywanie.

W ciągu 4–14 dni z jaj wylęgają się larwy, które następnie przekształcają się w dorosłe osobniki. Wszy nie skaczą i nie latają, a na odzieży i innych przedmiotach mogą przetrwać 36 godzin bez żywiciela. Ginie w temperaturze powyżej 55°C.

Wszy pasożytują wyłącznie na owłosionej części skóry i żywią się krwi człowieka. W miejscu ugryzienia powstaje odczyn zapalny skóry, który powoduje uczucie silnego świądu. Okres przenoszenia trwa tak długo, jak długo żyją wszy lub ich jaja.

Zakażenie wszawicą następuje bezpośrednio przez kontakt z włosami osoby chorej (przytulanie się, stykanie się głowami) lub pośrednio poprzez używanie wspólnych przyrządów do pielęgnacji włosów (szczotki, grzebienie), ozdób do włosów, nakryć głowy, ręczników i bielizny pościelowej.

Rodzicu, jeśli znajdziesz wszy u swojego dziecka, zachowaj spokój!

ZASADY POSTĘPOWANIA

1. Należy sprawdzić głowy pozostałych domowników.

2. W aptece należy kupić preparat do zwalczania wszy. Można poradzić się lekarza lub farmaceuty. Należy stosować produkty o udokumentowanej skuteczności i bezpieczeństwie. W aptece można kupić preparaty odstraszające wszy i spryskiwać włosy dziecka przed wyjściem.

3. Należy dokładnie zapoznać się z ulotką i postępować zgodnie z zaleceniami producenta (zwróć uwagę na czas trzymania preparatu na włosach).

4. Kurację można przeprowadzić profilaktycznie u wszystkich domowników, nawet jeśli nie widać u nich wszy!! Leczenie należy powtórzyć po 7–10 dniach ze względu na cykl rozwojowy wszy.

5. Należy wyprać pościel, ręczniki, czapki, szaliki, zabawki – pluszaki – w temperaturze 55°C.

6. Należy dokładnie odkurzyć mieszkanie, wyrzucić worek z odkurzacza, wyparzyć grzebienie, spinki itp. Jeśli czegoś wyprać nie można – należy to zamknąć w szczelnym foliowym worku na 2–3 tygodnie (wesz może przeżyć bez krwi człowieka do 36 godzin, ale pamiętaj, że ewentualne jaja mogą się wykluć za kilka dni).

7. Należy koniecznie poinformować przedszkole o wystąpieniu wszawicy u dziecka, aby dyrekcja placówki mogła wdrożyć odpowiednie działania (sam też chciałbyś wiedzieć o wystąpieniu wszawicy w przedszkolu).

8. Nie należy posyłać dziecka do przedszkola, póki nie zostanie wyleczone z wszawicy, ponieważ będzie zarażało inne dzieci i powstanie błędne koło (sam też nie chciałbyś, żeby inne dzieci z wszawicą przychodziły do przedszkola i zaraziły Twoje dziecko). Należy sprawdzać dziecku głowę regularnie.

9. Należy powiedzieć dziecku, aby nie korzystało z pożyczonych czapek, szczotek, gumek do włosów itp. oraz nie pożyczało nikomu swoich. Należy dopilnować, aby dziecko miało związane włosy, zwłaszcza w trakcie zabaw z innymi dziećmi.

Profilaktyka i zwalczanie wszawicy u dziecka należy przede wszystkim do zadań rodziców/opiekunów!

W przypadku stwierdzenia wszy dziecko powinno zostać odizolowane, rodzice powiadomieni i przeprowadzić kurację, a placówka wdraża działania profilaktyczne i kontrolne.